

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutuminen vuonna 2023

YMPTERJA 18.03.2024 § 12
225/00.02.09/2024

Ympäristöterveysjohtaja

Kainuun sote-kuntayhtymän yhtymähallitus on hyväksynyt 16.12.2019, § 343 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuosille 2020–2024. Suunnitelman päivitys vuodelle 2023 on hyväksytty yhtymähallituksessa 14.12.2022 § 285. Valvontasuunnitelma on laadittu siten, että se sisältää terveydensuojelu-, elintarvike- ja tupakkalain sekä eläinlääkintähuoltolain mukaiset toimialat.

1.1.2023 toteutuneen organisaatiomuutoksen vuoksi valvontasuunnitelman 2023 toteuman käsittelee Sotkamon kunnan ympäristöterveysjaosto. Muutoksessa Kainuun soten ympäristöterveydenhuollon tulosalueen tehtävät siirtyivät Sotkamon kuntaan Kainuun ympäristöterveyspalveluille.

Valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan suunnitelmapuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Toteutumisen arviointia hyödynnetään valvonnan kehittämisessä, valvonnan toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa. Arviointi tehdään seuraavien asioiden osalta:

1. tarkastusten määrä
2. tarkastusten kattavuus
3. näytteiden määrä
4. valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen
5. voimavarat
6. toiminnan kehittämistarpeet
7. tehdyt arviointi- ja ohjauskäynnit

Valtakunnallisissa toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu toimialoittain tarkempia ohjeita arvioinnin sisällöstä.

Tiedot kunnan tekemästä valvonnasta kerätään pääsääntöisesti reaaliaikaisesti keskusviranomaisen määräämällä sähköisellä tietojenkeräysmenetelmällä (VATI). Aluehallintovirasto saa tiedot valvontasuunnitelman mukaisista toimista sähköisenä.

Toteumaraportissa on kerrottu toimialakohtaisten suunnitelmien toteutuminen. Toimialakohtaisesti on tarkasteltu valvonnan kattavuutta toteutuneiden tarkastusten määrän ja näytteenoton perusteella. Lisäksi arvioidaan sitä, onko valvonta toteutunut valittujen painopistealueiden mukaisesti, kuinka valvontaan käytetty aika on toteutunut suunniteltuun nähden sekä tarkastellaan kohteissa esiin tulleiden epäkohtien määrää, laatua ja valvontaviranomaisen toimenpiteitä epäkohtien korjaamiseksi.

Toimialakohtaisen arvioinnin jälkeen arvioidaan valvonnan voimavarojen jakautumista suunnitelman mukaiseen ja muuhun valvontaan sekä voimavarojen riittävyyttä suhteessa tarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan. Lisäksi arvioidaan syitä ja perusteluja, mikä on vaikuttanut toteutumatta jääneisiin tavoitteisiin ja luetellaan vaadittavat toimenpiteet, joiden avulla tavoitteet toteutuisivat jatkossa. Raportissa on tiedot valvonnasta kertyneistä tuloista ja niiden kohdentumisesta.

Terveysvalvonnan tarkastuksia tehtiin yhteensä 311 kpl, joista 93 % (273 kpl) oli suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksia. Tarkastuksia tehtiin eniten elintarvikevalvonnassa, sitten terveydensuojelu- ja tupakkavalvonnassa.

Vuoden 2023 suunnitelmassa on huomioitu valtakunnallinen riskiluokitus. Suunnitelmaan tehtiin valvontakohdekohtainen riskinarviointi, jonka perusteella määräytyi tarkastusten määrä. Tuloksia verrataan näin saatuun tarkastusten tavoitemäärään. Riskiluokituksessa ja tarkastustiheyden määrittelyssä on noudatettu keskusvirastojen ohjeita.

Suunnitelman 2023 mukaan ympäristöterveyspalveluiden toiminta-alueella olisi pitänyt tehdä 631 suunnitelmallista tarkastusta. Tähän nähden toteuma oli 44 %. Näytteenotto tapahtui suunnitelman mukaisesti. Elintarvikevalvonnassa otettiin ruokamyrkytyspäilyihin ja asiakasvalituksiin liittyviä näytteitä. Terveydensuojelussa näytteitä otettiin 185 kpl. Suunnitelmallisesta valvonnasta kertyi tuloja 194 890 euroa. Tähän sisältyy 110 100 € vuosimaksuja. Muusta valvonnasta tuloja kertyi 23 951 euroa. Tuloilla katetaan ympäristöterveydenhuollon menoja ja turvataan nykyiset resurssit.

Suunnitelman toteutumiseen vaikuttivat mm. seuraavat asiat:

- Muu kuin suunnitelmallisen valvonnan vaatima työpanos. Muu valvonta vie työaika enemmän kuin suunnitelmallinen valvonta (mm. lausunnot, neuvottelut viranomaisten kanssa, ilmoitusten ja hakemusten käsittely, näytteenotto, tarkastukset asuinhuoneistoissa ja muissa kohteissa). Elinympäristön terveyden edistämiseen liittyvään viranomaistyöhön mm. lausuntoihin käytettiin 0,6 htv. Vuonna 2023 suunnitelmallisen valvonnan osuus valvontaan käytetystä ajasta oli 41 %. Työpanosta on suunnattu mm. häiriötilanne- ja valmiussuunnitelman sekä laatukäsikirjan päivittämiseen. Osallistuttiin ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen tietojärjestelmän (VATI) käyttöönoton kehittämiseen.
- Resurssien vähyys. Työaika käytettiin suunnitelmalliseen valvontaan 0,87 htv suunniteltua vähemmän. Tämä johtui mm. täyttämättä olevasta virasta (yht. 1 htv).
- Uuden organisaation valmisteluun käytettiin n. 1 htv valvontahenkilöstön työajasta.
- Uuden vuosimaksun perimiseen liittyvä valmistelutyö ja työntekijöiden perehdyttäminen on vienyt aikaa.

Eläinlääkintähuollon vastuualueella eläinlääkärikäyntejä ja pieneläinklinikkavastaanottokäyntejä v. 2023 aikana oli 16601 kpl, joista 14756 kpl tehtiin virka-aikana ja 1845 kpl päivystysaikana. Käyntimäärät laskivat yhteensä noin 6 % edellisestä vuodesta.

Tuotantoeläinten terveydenhuoltopalveluita on ollut saatavilla ja terveysvalvontaohjelmat ovat toteutuneet suunnitellusti. Lisäksi eläinlääkintähuollossa tehtiin eläintauti- ja sivutuotevalvontaa sekä vierasainevalvontaa eläintenpitopaikoissa.

Eläinsuojelun valvontakäyntejä tehtiin yhteensä sama määrä kuin edellisenä vuonna (131 kpl), joista epäilyyn perustuvia tarkastuksia ja niihin liittyviä uusintatarkastuksia oli 117 kpl. Epäilyyn perustuvista tarkastuksista yli puolet kohdistui seura- ja harrastuseläimiin. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset pystyttiin tekemään kohtuullisessa ajassa ilmoituksen saannista.

Eläinlääkintähuollon resurssien osalta Puolangan praktikkoeläinlääkärin virkaa ei saatu täytettyä, mutta Puolangalle järjestyi sijainen loppuvuodeksi. Toinen valvontaeläinlääkärin virka saatiin täytettyä toisella hakukierroksella ja valittu henkilö aloitti virassaan vuoden 2024 alusta. Praktikkoeläinlääkäreiden sijaisia oli vaikeuksia saada erityisesti lyhyisiin poissaoloihin, mutta eläinlääkintähuollon palvelut saatiin kuitenkin pääosin toteutettua valtakunnallisen ja oman suunnitelman mukaisesti. Vuoden aikana laadittiin ympäristöterveysjaoston kanssa yhteistyössä eläinlääkintähuollon kehittämisohjelma, jolla pyritään jatkossa helpottamaan erityisesti saavutettavuutta ja eläinlääkäreiden rekrytointia.

Raportti valvontasuunnitelman toteutumisesta on liitteenä.

Lisätietoja asiasta antaa ympäristöterveysjohtaja Päivi Nykänen, puh. 044 710 0830 sähköpostitse etunimi.sukunimi@sotkamo.fi

Ympäristöterveysjohtaja
Ehdotus

Ympäristöterveysjaosto merkitsee tiedoksi Kainuun Sote-Kuntyhtymän ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumista vuonna 2023 koskevan raportin.

Ympäristöterveysjaosto
Päätös

Ympäristöterveysjaosto merkitsi tiedoksi Kainuun Sote-Kuntyhtymän ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumista vuonna 2023 koskevan raportin.